

Hållbarhetsprogram för Lilljansområdet

SAMRÅDSVERSION

Innehåll

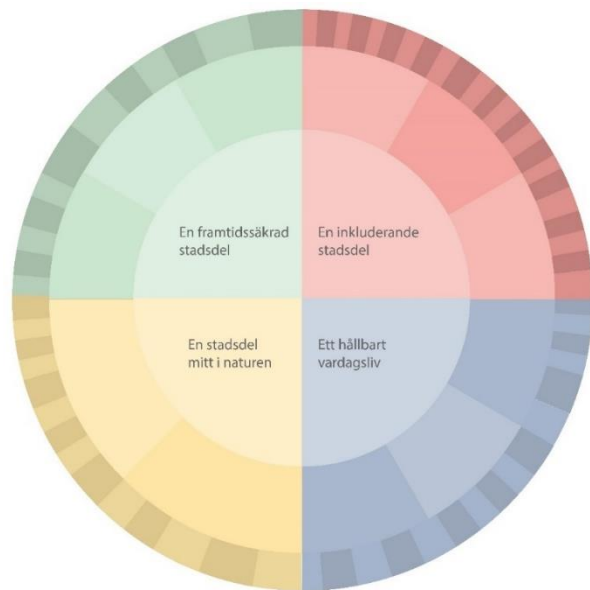
Sammanfattning.....	3	Mål 5: På Lilljansområdet är det nära till service.....	17
Planprocessen.....	4	Mål 6: Lilljansområdet främjar en god folkhälsa.....	18
Vision för den hållbara utvecklingen.....	5	FOKUSOMRÅDE 3: Stadsdel mitt i naturen.....	20
Hållbarhetsprogram för Lilljansområdet.....	7	Mål 7: Lilljansområdet är ett område med skogskaraktär.....	21
Hållbarhetsprogrammets syfte.....	8	Mål 8: Lilljansområdet främjar grönska och biologisk mångfald.....	22
Hållbarhetsprogrammets struktur.....	8	FOKUSOMRÅDE 4: En framtidinriktad stadsdel.....	23
FOKUSOMRÅDE 1: En inkluderande stadsdel.....	11	Mål 9: Lilljansområdet byggs hållbart.....	24
Mål 1: Bostäderna på Lilljansområdet bidrar till en blandning i området och i Umeå.....	12	Mål 10: Lilljansområdet har framtidssäkrade system.....	26
Mål 2: På Lilljansområdet finns gemensamma rum för alla.....	13	Mål 11: Lilljansområdet är resilient och anpassat för framtida klimatförändringar.....	27
Mål 3: Lilljansområdet främjar gemenskap.....	14	Så kopplar fokusområdena till globala målen och citylab.....	28
FOKUSOMRÅDE 2: Ett hållbart vardagsliv.....	15		
Mål 4: Lilljansområdet främjar hållbart resande.....	16		

Sammanfattning

Lilljansområdet är en del av Universitetsstaden. Idag består platsen mest av skog och hållmark, men Umeå kommun och Akademiska hus har tydliga visioner om att Lilljansområdet ska utvecklas till en levande kvartersstad i skogsmiljö, som utvecklar campusområdet och bidrar med bostäder, gröna offentliga rum och parker. När Lilljansområdet är färdigbyggt kommer det innehålla cirka 2 000 lägenheter, parker med sparad skog och hållmark, förskola, några nya verksamheter och ett mobilitetshus med bilpool och andra delningstjänster.

Utvecklingen av Lilljansområdet ska ske på ett hållbart sätt och att platsen även när den är byggd ska fortsätta att bidra till en hållbar utveckling. Därför har Akademiska hus i samarbete med Umeå kommun och ytterligare aktörer tagit fram ett hållbarhetsprogram för området.

Hållbarhetsprogrammet är indelat i fyra olika temaområden:

En inkluderande stadsdel, som visar hur området kan bli en plats där alla känner sig välkomna, och hittar platser, bostäder och sammanhang där de känner sig inkluderade.

Ett hållbart vardagsliv, som visar hur området kan bidra till att människorna som bor, arbetar i och besöker området ska få det lätt att leva ett hållbart vardagsliv.

En stadsdel mitt i naturen, som visar vägen till en stadsdel med gröna gårdar, sparade träd och hållar, och ekosystemtjänster som gör att stadsdelen bidrar till naturen runt omkring.

Och sist, **en framtidssäkrad stadsdel**, som visar hur stadsdelen tar tillvara på den kunskap och innovationsrikedom som finns i Umeå genom att framtidssäkra energisystem och uppmuntra innovationer.

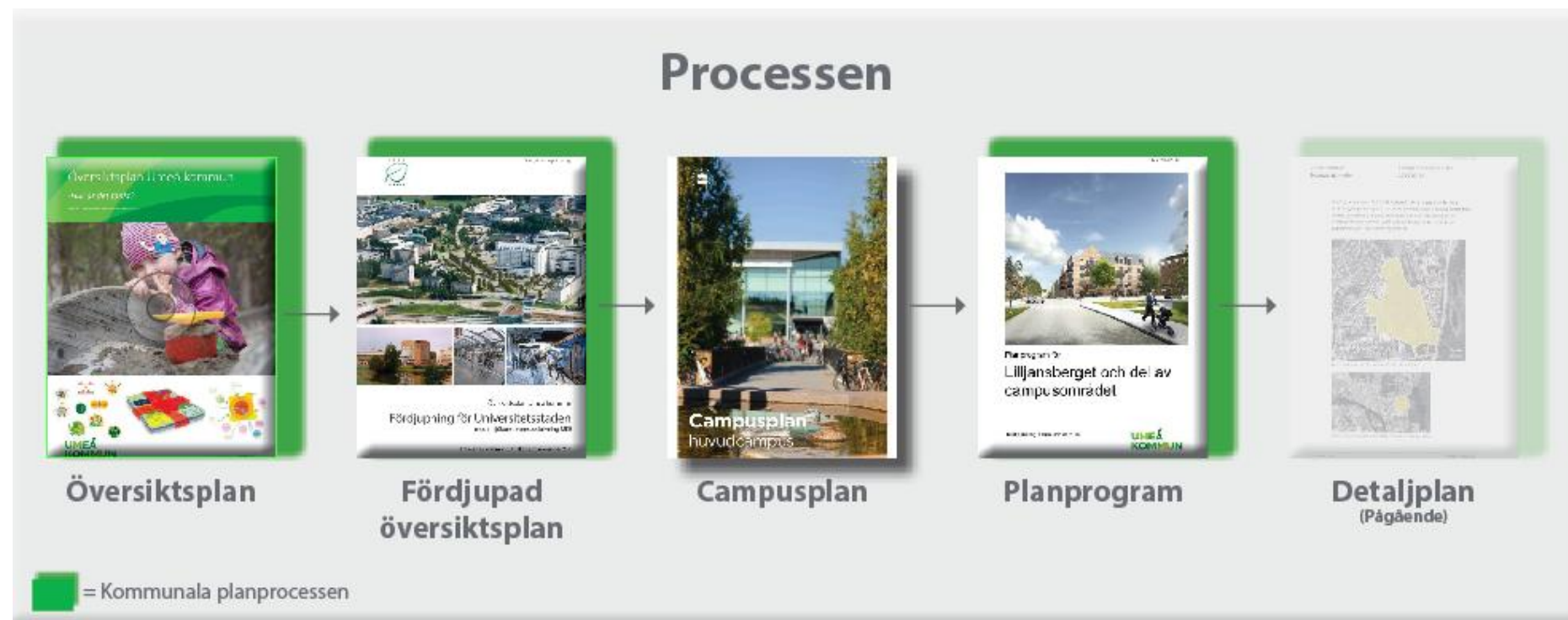
Denna version av hållbarhetsprogrammet följer med detaljplanen på samråd, och Akademiska hus och Umeå kommun ser fram emot era inspel på hur programmet kan bli ännu bättre.

Planprocessen

Utvecklingen av Lilljansområdet har planerats länge, och tankarna finns med i såväl planer för hela Umeås utveckling (Umeås översiktsplan), Umeå kommuns plan för området kring universiteten (Fördjupning för Universitetsstaden), Umeå universitet och Akademiska hus plan för den fysiska utvecklingen av Umeås campus och i den särskilda planen som tagits fram specifikt för Lilljansområdet (planprogram för Lilljansområdet och del av campusområdet). Nu är det dags att ta fram en mer detaljerad plan (detaljplan) för hur området ska utvecklas.

Inom ramen för de hittills framtagna planerna har flera viktiga utredningar gjorts angående hur Lilljansområdets utveckling kommer att påverka trafik, ekosystemtjänster och liknande. I förslaget till hur Lilljansområdet ska utvecklas och i detta hållbarhetsprogram har hänsyn tagits till dessa utredningars resultat.

Vision för den hållbara utvecklingen

Att Lilljansområdet är en del av Universitetsstaden är och kommer att vara en stor del av områdets identitet och områdets hållbara utveckling. Visionen är att området ska bidra och ge värden till resten av universitetsstaden genom att bli en stadsdel där både studenter, forskare och andra umebor kan bo, trivas, och verka tillsammans, och på så sätt skapa en universitetsstad som lever fler timmar om dygnet. Vad är då det då som skapar en sådan stadsdel? Inkludering, ett hållbart vardagsliv, att naturen får ta plats och genom att hela tiden vara framtidsinriktad i utvecklingen.

Lilljansområdet ska vara en inkluderande stadsdel, en plats där alla kan känna sig hemma och välkomna. Alla typer av människor ska hitta sin plats i området och känna att det finns plats för dem att leva, bo, växa, verka eller bara besöka området för att prova på det nya omtalade bageriet, ta en vinterpromenad i eljusspåret eller plocka blåbär i skogen. För att skapa denna plats behöver människan vara i fokus genom planering, utformning och utveckling hela vägen till ett levande område. Gemenskap, vänlighet och folkhälsa är ledord.

Lilljansområdet ska vara en stadsdel som underlättar ett hållbart vardagsliv, en plats som förenklar människors vardag och på ett friktionsfritt sätt bidrar till en lättare och mer hållbar vardag. Vardagslivet är den stora delen av livet, och det är här det behöver vara enkelt och trivsamt att leva. Att gå, cykla eller ta bussen till jobbet eller skolan ska vara ett självklart och lätt val. Närhet till service och grönska gör det lätt för alla i området att leva ett mer hållbart vardagsliv.

Lilljansområdet ska bli en stadsdel mitt i naturen. Lilljansområdet ska kännas som en naturlig del av naturen och värna om skogen och dess värden. Här ska naturen vara en del av människors vardag. Möjligheter till odling, skogspromenader och svampplockning ska finnas runt hörnet. Bebyggelsen ska vara en naturlig del av skogsmiljön och skogsmiljön en naturlig del av bebyggelsen. Genom att nyttja smarta naturliga lösningar

skapas en resilient stadsdel som främjar den biologiska mångfalden. Idag finns här vackra skogsmiljöer och berghällar som ger både sociala och ekologiska värden, dessa värden behöver tas tillvara på och lyftas fram och utvecklas i den mer urbana miljö som skapas.

Lilljansområdet ska vara en framtidssäkrad stadsdel. För att säkerställa en hållbar framtid ska Lilljansområdet byggas och utformas på ett hållbart, resurseffektivt och smart sätt. Kortsiktiga lösningar ska väljas bort och lämna plats för långsiktiga och framtidssäkrade system. Detta för att säkerställa att Lilljansområdet håller länge, bidrar till ökad hållbarhet och åldras med värdighet. och både byggas och förvaltas på ett hållbart sätt. Umeå ligger i framkant när det gäller såväl energi som mobilitet och delningsekonomi, och Lilljansområdet ska dra nytta av detta och bidra till denna utveckling.

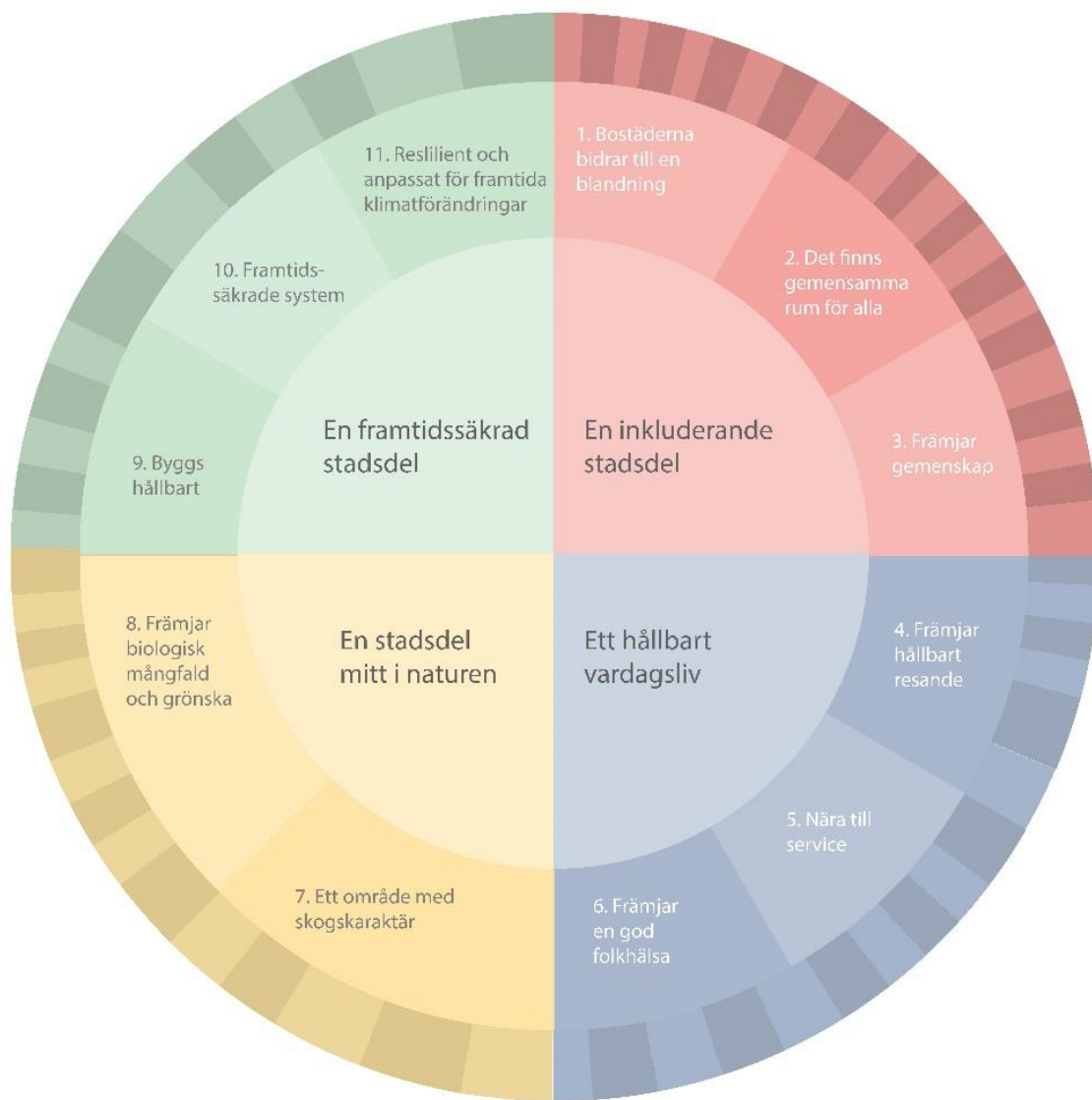

Förslag till bebyggelse för Lilljansberget och Campus Umeå
 September 2019

Figur 1. Så här kan Liljansområdet komma att se ut när det är värdigbyggt (visionsbilder från planprogram)

Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Hållbarhetsprogram för Lilljansområdet

Hållbarhetsprogrammets syfte

För att Lilljansområdet ska kunna bli den sociala, gröna och framtidssäkrade stadsdelen som visionen syftar till har vi skapat ett hållbarhetsprogram. Hållbarhetsprogrammet har tagits fram i ett nära samarbete mellan Akademiska hus och Umeå kommun och andra berörda parter. Arbetet har tagit sin utgångspunkt i de globala hållbarhetsmålen och Citylab, ett svenskt ramverk för hållbar stadsutveckling. Arbetet med hållbarhetsprogrammet har synkats med hållbarhetsarbetet på Tomtebo strand för att skapa en gemensam målbild.

Syftet med hållbarhetsprogrammet är att det ska fungera som ett stöd både under genomförandet av Lilljansområdets utbyggnad och senare under områdets förvaltning. När detaljplanen för området är färdig kommer hållbarhetsprogrammet att ligga till grund för kommande utveckling och fördelning av mark. Ytterligare ett syfte med hållbarhetsprogrammet är att möjliggöra uppföljning av hur väl den faktiska utbyggnaden stämmer med ambitionen för området. Utbygganden av området kommer att ta många år och resultatet ska utvärderas successivt. Processen ser ut så att utvärderingen sker vid:

- Detaljplanens olika skeden
- Per utbyggnadsetapp inför och efter varje marktilldelning
- Vid bygglov
- Samt eventuellt vid förvaltning (ej beslutat hur)

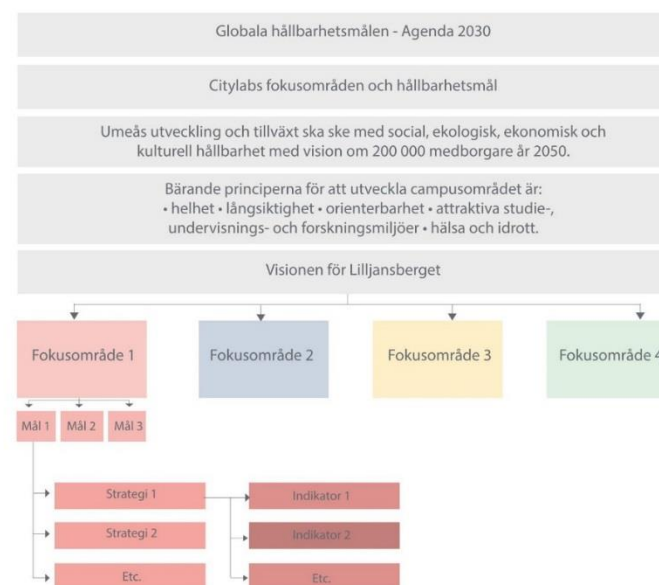
Som stöd för utvärderingen finns uppföljningsbara indikatorer i programmet.

Hållbarhetsprogrammets struktur

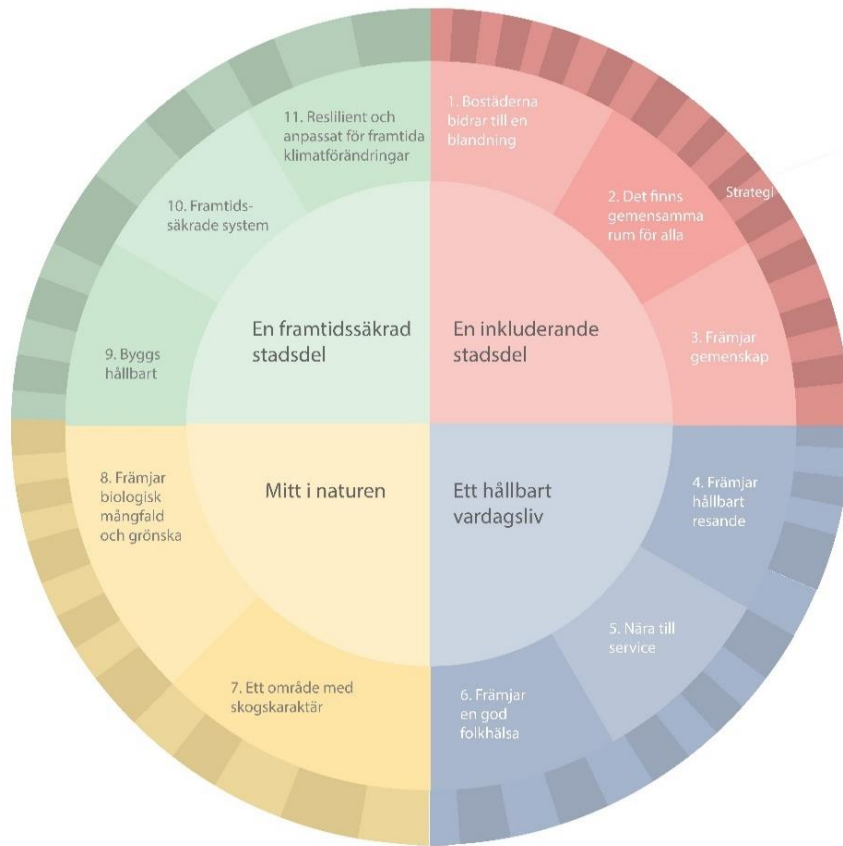
Det genomförda analysarbetet har resulterat i fyra fokusområden:

1. En inkluderande stadsdel
2. Ett hållbart vardagsliv
3. En stadsdel mitt i naturen
4. En framtidssäkrad stadsdel

Dessa fokusområden har brutits ned i mål med underliggande strategier.

Till var och en av strategierna finns en beskrivning av vem som ansvarar för den och indikatorer hur den ska följas upp och mätas. Under respektive strategi finns exempel på åtgärder som skulle kunna bidra till att uppnå den och därmed också målen och visionen för Lilljansområdet.

Strategi: Gör de gemensamma rummen trygga och säkra

Exempel på åtgärd	Ansvar	Indikator
<ul style="list-style-type: none"> • Överblickbarhet • Orienterbarhet • Alternativa vägar inom räckhåll • Fönster och entréer mot stråk • Beslysningsstrategi • Underhåll • Särskilt av vikt vid målpunkter som hållplats och lekplat samt stråk som leder till dessa • Trygghetsvandringar 	<ul style="list-style-type: none"> • Detaljplan: Akademiska hus och detaljplanering • Markanvisning: - • Avtal: - • Bygglov: Bygglov • Projektering: Byggaktör eller Gata-park • Förvaltning: Förvaltare 	<ul style="list-style-type: none"> • Konnektivitetsanalys av stråk • Flöden längs olika stråk • Andel av stråken som är belysta • Boendekät • Brottstatistik

Resultatet illustreras i bilden nedan. I mitten ser du de fyra fokusområdena, följt av mål för fokusområdet. Utanför målen finns de strategier som behöver användas för att uppnå målen. Bilden innehåller också ett exempel på en sådan strategi.

Sammanfattning av målen

En inkluderande stadsdel

1. Bostäderna på Lilljansområdet bidrar till en blandning i området och i Umeå
 - a) Skapa en blandning av bostads- och upplåtelseformer
 - b) Skapa en variation av lägenhetsstorlekar
 - c) Skapa en variation av bostadstyper
 - d) Skapa bostäder för olika ekonomiska förutsättningar
 - e) Beakta Umeås behov av boenden för olika grupper
 - f) Bidra till en variation i arkitektur och uttryck
2. På Lilljansområdet finns gemensamma rum för alla
 - a) Skapa mötesplatser för både boende, verksamma och besökare
 - b) Låt rummen bidra till Lilljansområdets identitet
 - c) Gör de gemensamma rummen gröna och rekreativa
 - d) Gör de gemensamma rummen tillgängliga och välkomnande
 - e) Gör de gemensamma rummen trygga och säkra
3. Lilljansområdet främjar gemenskap
 - a) Skapa möjlighet till engagemang och påverkan av sin boendemiljö
 - b) Underlätta delandekultur
 - c) Främja socialt engagemang

Ett hållbart vardagsliv

4. Lilljansområdet främjar hållbart resande
 - a) Tillgängliggör hållbara färdmedel i mobilitets och logistik-hubb
 - b) Underlätta för gång och cykel
 - c) Planera för lågt bilanvändande och -ägande
 - d) Gör kollektivtrafiken attraktiv
5. På Lilljansområdet är det nära till service
 - a) Skapa småskalig stadskänsla längs Petrus Laestadius väg
 - b) Skapa en tydlig stadsdelsplats vid det tillkommande torget
 - c) Skapa utrymme för kultur
 - d) Skapa tillgång till social service
 - e) Skapa förutsättningar för arbetsplatser och kommersiell service
6. Lilljansområdet främjar en god folkhälsa
 - a) Planera för en god ljudmiljö

- b) Arbeta för god luftkvalitet i området
- c) Skapa goda ljusförhållanden
- d) Främja motion och rörelse
- e) Främja rekreation och friluftsliv

En stadsdel mitt i naturen

9. Lilljansområdet är ett område med skogskaraktär
 - a) Bevara mycket befintlig skogsgrönska
 - b) Låt ny grönska spegla skogens karaktär
 - c) Spara hållmark och stenhällar
 - d) Låt skogen och skogskänslan avspeglas i bebyggelsen
10. Lilljansområdet främjar biologisk mångfald och grönska
 - a) Arbeta med grönytefaktor
 - b) Främja den biologiska mångfalden
 - c) Främja grönska som skapar sociala mervärden
 - d) Arbeta med kompensationsåtgärder

En framtidssäkrad stadsdel

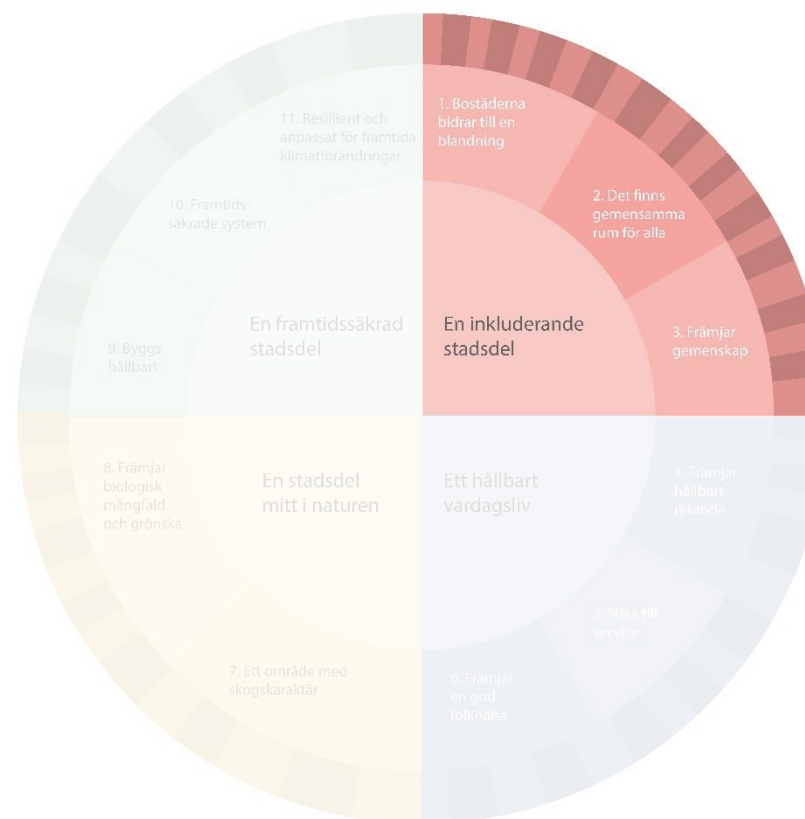
12. Lilljansområdet byggs hållbart
 - a) Sätt höga mål för byggprocessen
 - b) Samordna byggtransporter och -logistik
 - c) Ställ krav på entreprenörerna
 - d) Använd hållbara produkter
 - e) Främja innovation under byggprocessen
13. Lilljansområdet har framtidssäkrade system
 - a) Skapa framtidssäkrade, flexibla system
 - b) Främja låg energianvändning och förnybar energi
 - c) Främja hållbara system för vatten och avlopp
 - d) Tänk att det inte finns något avfall
 - e) Lilljansområdet främjar smarta IKT-lösningar
 - g) Främja ny teknik och innovation
11. Lilljansområdet är resilient och anpassat för framtida klimatförändringar
 - h) Inkludera naturlig dagvattenhantering i området
 - i) Minimera påverkan på berg och jord

FOKUSOMRÅDE 1: En inkluderande stadsdel

Lilljansområdet ska vara en plats där alla kan känna sig hemma och välkomna. Alla typer av människor ska hitta sin plats i området och känna att det finns plats för dem att leva, bo, växa, verka eller bara besöka området för att prova på det nya omtalade bageriet, springa i elljusspåret eller plocka blåbär i skogen. För att skapa denna plats behöver människan vara i fokus genom planering, utformning och utveckling hela vägen till ett levande område.

Mål:

1. Bostäderna på Lilljansområdet bidrar till en blandning i området och i Umeå
2. På Lilljansområdet finns det gemensamma rum för alla
3. Lilljansområdet främjar gemenskap

Mål 1: Bostäderna på Lilljansområdet bidrar till en blandning i området och i Umeå

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Skapa en blandning av bostads- och upplåtelseformer <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - hyresrätt, bostadsrätt, äganderätt, kooperativ hyresrätt, byggemaskaper, hyrköp osv. - Bidrag till blandning i byggnaden, i kvarteret, på Lilljansområdet, i Umeå i stort - Nyttänkande kring upplåtelse- eller ägandeform 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Upplåtelseformer i andel (fördelning i procent bör rådfrågas bostadsanalys och exploatering) - Fördelning presenteras och utvärderas för varje etapp samt mot helheten i området
<p>b. Skapa en variation av lägenhetsstorlekar <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bidrag till blandning i byggnaden, i kvarteret, på Lilljansområdet, i Umeå i stort - Flexibla lägenheter som kan omvandlas till fler eller färre rum 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Lägenhetsstorlekar i andel i området (fördelning i procent bör rådfrågas bostadsanalys och exploatering)
<p>c. Skapa en variation av bostadstyper på Lilljansområdet <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Exempelvis större och mindre flerbostadshus, radhus, kedjehus, villor - Bidrag till blandning i kvarteret, på Lilljansområdet, i Umeå i stort 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov 	<ul style="list-style-type: none"> - Bostadstyper i andel i området - (fördelning i procent bör rådfrågas bostadsanalys och exploatering)
<p>d. Skapa bostäder med varierade hyresnivåer och priser <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bidrag till blandning i byggnaden, i kvarteret, på Lilljansområdet, i Umeå i stort - Nyttänkande kring ägarskap, samarbetsformer - Viss del av hyresrätter uppförs med investeringsstöd och garanterad normhyra enligt gällande regelverk (ansats att nå hyra nära 1 350 kr/m²) 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Hur många lägenheter har en "lägre" hyra, hur mycket "lägre" är hyra än nyproduktion, vilket prisspann finns på bostäderna, målgrupp? - Fördelning presenteras och utvärderas i varje etapp samt mot helheten
<p>e. Beakta Umeås behov av boenden för olika grupper (student- och forskarbostäder, boende för äldre, särskilt boende) <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Inkorporera boendeformer i området - Undersök om det finns behov av lägenheter för socialtjänstens behov 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Är behoven uppfyllda? Behoven bör uppdateras vid varje ny marktilldelning. - Hur integrerade är dessa typer av boenden i beståndet?
<p>f. Bidra till en variation i arkitektur och uttryck <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Fasader inom kvarteret har en variation i uttryck, material, färgsättning m.m. - Ge mindre byggaktörer och byggemaskaper utrymme att pröva sin idé - Mindre tomter som inte kräver exploatering av helt kvarter 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal aktörer i området, nya, mindre - Upplevelse av variation i området undersöks genom platsbesök av exempelvis stadsarkitekt tillsammans med boende

Mål 2: På Lilljansområdet finns gemensamma rum för alla

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Skapa rum och mötesplatser som riktar sig till såväl besökare som boende och verksamma på Lilljansområdet <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mötesplats för besökare, Umeåborna, boende i närområdet, Campus - Mötesplatser för boende och verksamma på Lilljansområdet - Mötesplatser enbart för de boende på Lilljansområdet (trivsamma, upplevelserika, rekreativa gårdar) - Hög variation av olika typer och storlekar på mötesplatser som tillgodoser olika behov - Rum utformas för att vara flexibla med möjligheter att lösa nya framtida behov eller att ta om hand nya medborgarinitiativ. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Minst två mötesplatser av olika karaktär som lockar "externa" besökare - Andelen offentlig yta, i enlighet med riktvärdet 15 % - Mångfalden av offentliga platser och deras inbördes - kopplingar/förbindelser
<p>b. Låt rummen bidra till Lilljansområdets identitet <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lyft fram och förvalta områdets befintliga identitet och karaktär (berget, skogen, närheten till campus) - Ta fram principer för att identitetsskapande och attraktiva ytor i området som utnyttjar områdets befintliga miljö och dess karaktär - Planera för nya identitetsskapande attraktiva ytor i området - Anlägg konst, skulpturer, anordna konstvandringar eller liknande 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Projektering ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Förskolornas utemiljö, m²/barn, - gårdarnas kvalitet.
<p>c. Skapa god tillgång till rekreativ grönska <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapa upplevelserika och rekreativa ytor i närområdet och inkorporerat i bebyggelsen - Grönskande gårdar med hög kvalitet och plats för social samvaro och aktivitet - Använd grönytefaktor för att uppnå hög kvalitativ grönska med rekreativa värden på kvartersmark och allmän platsmark. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Projektering ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Grönytefaktor för allmän platsmark - Grönytefaktor på kvartersmark - Redovisa avstånd och tillgång boende har till olika kvalitéer kopplade till grönska. Tillgång till grönyta/person inom 100, 200 och 400 meter - Boendeundersökning
<p>d. Gör de gemensamma rummen tillgängliga och välkomnande <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Platser tillgängliga och välkomnande för barn i olika åldrar - Platser tillgängliga och välkomnande för äldre - Platser tillgängliga och välkomnande för personer med fysisk eller psykisk funktionsvariation - Platser tillgängliga och välkomnande för män, kvinnor, flickor och pojkar och övriga könsuttryck - Inkludera olika målgrupper i utformning och planering av mötesplatserna 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Projektering ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Användande av offentliga rum (gröna såväl som hårdgjorda) av olika grupper - Boendeundersökning
<p>e. Gör de gemensamma rummen trygga och säkra <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Överblickbarhet, Orienterbarhet, alternativa vägar inom räckhåll, fönster och entréer mot stråk, Belysningsstrategi, Underhåll - Viktiga målpunkter som lekplatsen, hållplatsen och stråk som leder till dessa fokuserar särskilt på punkterna ovan anordna trygghetsvandringar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Projektering ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Konnektivetsanalys av stråk, - flöden längs olika stråk, andel av stråken som är belysta, andel av stråken som är tillgängliga året om - Boendeenkät upplevd trygghet - Brottsstatistik

Mål 3: Lilljansområdet främjar gemenskap

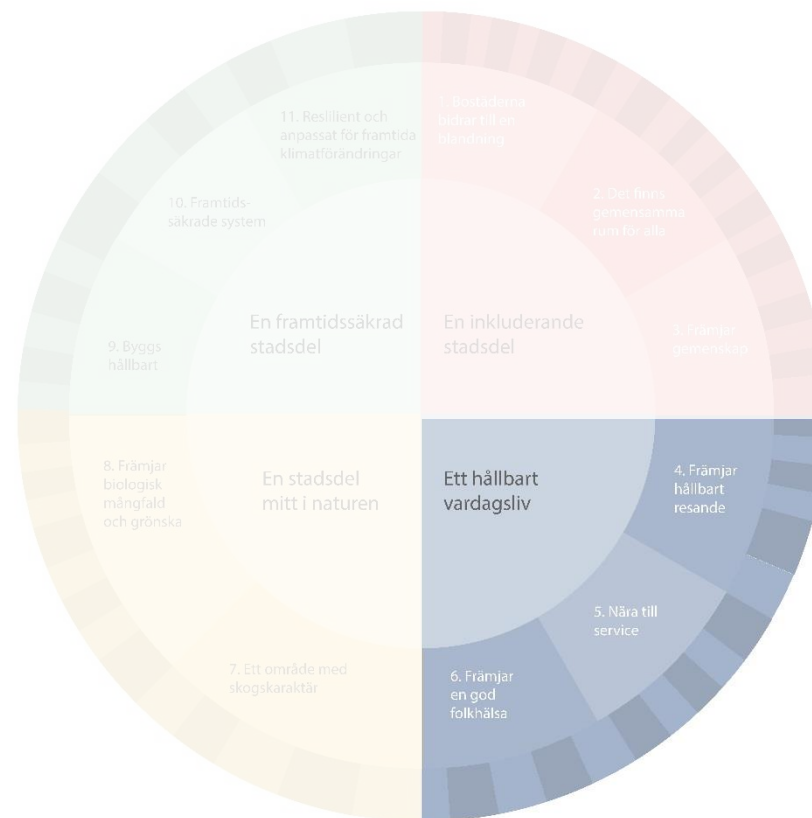
Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Skapa möjlighet för boende att engagera sig i sitt område och påverka sin boendemiljö <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktiviteter för medskapande, medborgardialog, möjlighet att påverka - Sommarjobb för ungdomar - Odlingsmöjligheter för boende, skolor, föreningar m.m. inom Lilljansområdet på både tak och gårdar eller andra gemenskapsytor - Strategi för att erbjuda möjligheter och uppmuntra engagemang i stadsdelens gröna miljöer. Närboende och besökare engageras i dialog, medskapande eller brukaravtal. - Tillgängliggör öppna data - Använd IKT vid medborgardialoger i området 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Boendeenkät kring upplevd påverkansförmåga - Antal aktiviteter
<p>b. Underlätta delandekultur <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapa mångfunktionella ytor för och främja loppmarknader, klädbytdagar eller andra gemensamhetsfrämjande idéer som bidrar till en mer hållbar livsstil för medborgarna - Skapa förutsättningar för återbruk och delandekultur bland boende, verksamheter och besökare - Möjliggör för exempelvis samutnyttjande av lokaler och/eller parkeringar, bilpool, cykelpool, återbruksrum och loppmarknader m.m, exempelvis i mobilitets och logistikhubb - Digital plattform för delning av fordon, släp, redskap, verktyg med mera. - Samarbeten med campus, lokaler för forskare, pop-ups 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal aktiviteter - Antal ytor för återanvändning, delning, gemensamt ägande - Antal returgårdar - Antal cykelgarage - Antal låncyklar, bilpoolbilar osv. - Avfallsstatistik/invånare
<p>c. Främja socialt engagemang <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Hyresfria lokaler för gemensamma aktiviteter - Läxhjälp - Social upphandling vid underhåll - Språkcaféer - Återkommande aktiviteter för barn och unga - Samarbete med entreprenörsföretag (exempelvis Coompanion och dylikt) - Samarbete med campus kring lokaler som inte nyttjas kvällstid 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal hyresfria lokaler - Antal aktiviteter

FOKUSOMRÅDE 2: Ett hållbart vardagsliv

Lilljansområdet ska vara en plats som förenklar människors vardag och på ett friktionsfritt sätt bidrar till en lättare och mer hållbar vardag. Att gå och cykla eller ta bussen till jobbet eller skolan ska vara ett självklart och lätt val. Närhet till service och grönska gör det lätt för alla i området att leva ett mer hållbart vardagsliv.

Mål:

4. Lilljansområdet främjar hållbart resande
5. På Lilljansområdet är det nära till service
6. Lilljansområdet främjar en god folkhälsa

Mål 4: Lilljansområdet främjar hållbart resande

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Tillgängliggör hållbara färdmedel i mobilitets och logistikhubbar <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - En större och flera mindre mobilitets- och logistikhubbar finns för de boende i området för samutnyttjande av cyklar, verktyg, bilpool m.m samt för annan service som t.ex. post- och utlämning av e-handel. - Boende och verksamma i området ska ha tillgång till laddningsmöjligheter av elbilar - Information till de boende om mobilitets och logistikhubbar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Mobilitets och logistikhubb - De boende får information om hubben. - Antal platser där boende och verksamma kan ladda sin bil eller cykel
<p>b. Underlätta för gång och cykel <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Utforma kvartersgator som gångfartsområden för ökad säkerhet för gång- och cykeltrafik - Utforma övriga gång- och cykelvägar i området med separerade eller tydligt avgränsade från bilvägar - Ta fram en flödesanalys för gång och cykeltrafikanter och anpassa utvecklingen av stråk efter denna - Kvarteren ska ha cykelparkering som är lättillgänglig, ges tillräckligt utrymme, är trygg och placerad nära entréer till bostäder, verksamheter och kollektivtrafik. - Alla boende och verksamma har möjlighet att utnyttja en cykelpool alternativt låncykelverksamhet i området. Låsta utrymmen med passagekontroll är att föredra för dessa cyklar. - Gång- och cykelvägnätet byggs ut enligt principen att rekreation och nyttotrafik skiljs åt. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal kvartersgator som är gångfartsgator - Separerade gång- och cykelvägar - P-norm för cykelparkering uppnås? - Lösningar för cykelpool eller låncykelverksamhet - Andel personer i området som väljer gång- och cykel som primärt färdmedel - Genhet i gång- och cykelvägnätet
<p>c. Planera för lågt bilanvändande och bilägande <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeta med parkeringsreducerande åtgärder i form av t.ex. bilpooler - Troligt namn: Parkeringsreduktion för bostäder. - Arbeta med samutnyttjande av parkeringsplatser för att tillgodose behovet av tillgänglig parkering dagtid för arbetsplatser, besökare och andra verksamheter samt att på kvällstid ge boende möjlighet till parkering av bil - Alla boende och verksamma ska erbjudas möjligheten att utnyttja en bilpool och parkeringsytor för bilpoolen ska anordnas inom området - parkeringar i huvudsak i mobilitets- och logistikhubbar på strategiska lägen. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Bilinnehav i området - Färre parkeringar än jämförbart område utan stökig parkeringssituation (antal parkeringar per lgh) - Bilpoolbilar/lgh, nyttjande av bilpoolbilar - Andel personer i området som väljer gång- och cykel som primärt färdmedel
<p>d. Gör kollektivtrafiken attraktiv <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapa tydliga och lättillgängliga mötesplatser i området för god orienterbarhet, (t.ex. torget vid busshållplatsen kan skapas till en central mötesplats) - Samtliga boende och verksamma i området ska som högst ha 500 meter till närmsta kollektivtrafikhållplats - Arbeta med god belysning och andra trygghets- och trivselskapande åtgärder vid hållplats - Kollektivtrafiken på plats och med ökad turtäthet som passar vid inflytt - Cykelparkeringar vid kollektivtrafikhållplatser för att underlätta kombinationsresor 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Projektering ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Högst 500 meter till kollektivtrafikhållplats för boende - Kollektivtrafikanvändande i området

Mål 5: På Lilljansområdet är det nära till service

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Skapa småskalig stadskänsla längs med Petrus Laestadeus väg <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Markplan i byggnader utmed huvudstråk ska vara anpassade för att möjliggöra lokaler - Verksamheter och service integrerat i kvartersstrukturen - Byggnader i, eller med lite förgårdsmark till, kvartersgräns - Entréer mot gaturum - Sammanhållen arkitektonisk identitet i skala och material - Branta tak och karaktärsfulla gavlar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglöv 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel (procent) av total lokalyta som återfinns längs huvudstråk och inom 150 m från kollektivtrafikhållplats - Andel (procent) av bottenvåningar mot huvudstråk som innehåller arbetsplats eller service
<p>b. Skapa en tydlig stadsdelsplats vid det tillkommande torget <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Placera serviceutbud framförallt i närhet till kollektivtrafikhållplatser - Utnyttja sollägen som noder/mötesplatser 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglöv 	<ul style="list-style-type: none"> - Närhet service-kollektivtrafikhållplats - Utnyttjande av sollägen
<p>c. Skapa utrymme för kultur på Lilljansområdet eller i det direkta närområdet (1 km) <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samlingslokal, scen, kulturskola på strategiska platser inom området - Lokaler för kultur ska bygga på ett definierat behov och/eller önskemål från kommunen, andra aktörer och medborgarna. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglöv 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal platser dedikerade till kultur inom området - Procent av budget för konstverk
<p>d. Skapa tillgång till social service på Lilljansområdet eller i det direkta närområdet (1 km) <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skola, förskola, vårdcentral, apotek - Bidra med social service som fattas i närområdet - Lokalisering av skolverksamheter säkerställs med hänsyn till buller, luftföroreningar och lukt samt dagsljusinfall 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglöv 	<ul style="list-style-type: none"> - Uppfylls behovet enligt kommunen?
<p>e. Skapa förutsättningar för arbetsplatser och kommersiell service <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mindre kontor, livsmedelsbutik, butik, restaurang, café etc. - Lokaler för verksamheter ska vara flexibelt utformade så de tål förändringar över tid, t.ex. genom anpassning av takhöjd, flyttbara väggar eller enkel omstrukturering av våtutrymmen / kök. Möjlig omställning från bostad till verksamhet och vice versa. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglöv 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel (procent) lokaler med flexibel utformning/möjlighet till omvandling

Mål 6: Lilljansområdet främjar en god folkhälsa

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Planera för en bra ljudmiljö <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimera effekterna från identifierade bullerkällor, (se bullerutredningen från Tyrens 2016-02-12). - Placera och utforma planlösningar för bostäder och verksamheter som anpassas efter Boverkets principer så att dessa får tillgång till en tyst/ljuddämpad sida - Skapa goda ljudmiljöer på allmänna platser, gator, bostadsmiljöer, torg och parker genom placering av bebyggelse, minskande av bullerkällor, särskilt viktigt på platser som pekats ut som rekreativa - Arbeta med grönska och ljudabsorberande jordsubstrat för att skapa bra ljudmiljöer - Gemensam uteplats eller enskild balkong placeras för bostäderna främst på innergårdar 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Åtgärdsförslag från bullerutredningen tas om hand. - Tyst/ljuddämpad sida i byggnaderna där så krävs.
<p>b. Arbeta för en god luftkvalitet i området <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Minimera utsläpp av diverse luftföroreningar, samt hantera de föroreningar som oundvikligen emitteras från olika källor - Använd grönska för att fånga upp hälsoskadliga partiklar vid vägar och andra platser där människor vistas. - Arbeta med grönska, exempelvis gröna väggar eller träd och buskar för att rena luften (ev, vid vägar och andra platser med höga halter hälsoskadliga partiklar) - Strategisk placering av luftrenande grönska, exempelvis växtväggar eller buskar längst med trafikerade vägar. - Luftkvaliteten i området bör beaktas, i synnerhet med hänsyn till känsliga grupper som barn, sjuka och äldre och de miljöer dessa grupper vanligen vistas i, t.ex. skolor och förskolor och dess gårdar, lekplatser, sportanläggningar, sjukhus och äldreboenden. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Miljökvalitetsnormerna för luft uppnås, även under byggskedet
<p>c. Skapa goda ljusförhållanden <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Skapa god tillgång till dagsljus och direkt sol utomhus - Energieffektiv belysning används på gator, parker och andra offentliga platser för att motverka mörka och otrygga ytor men samtidigt skapa stämning och effekt. - Ta tillvara dagsljuset i samtliga byggnader för att minska energianvändning till belysning - Utomhusytor bör nås av direkt solljus. Dessa platser bör även erbjuda tillgång till skugga under sommarhalvåret 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Alla utomhusytor avsedda att användas som mötesplatser, för sport, lek och kommersiella aktiviteter, etc. nås av direkt solljus.

<p>d. Främja motion och rörelse <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Erbjud ett rabatterat kostnadserbjudande för boende i området på medlemskort hos idrottsverksamheter, tillgång till friidrottsarenan eller annan träningsanläggning - Information tillhandahålls de boende om de olika fritids- och träningsmöjligheterna som finns i och inom området, samt aktuella evenemang. - Aktiviteter kopplade till motion och rörelse - Bygg in strukturer som lockar till motion och rörelse - Aktiviteter som brännboll och motionsspåren bevaras, vidareutvecklas eller ersätts på ett bra sätt, exempelvis utveckla motionsspår till att bli Hälsans stig - Säkerställ stadsnära orienteringsområden genom nyskapande eller bevarande beroende resultat av dialog med orienteringsutövare - Möjliggör kopplingar till rekreativa cykelleder eller nuvarande mountainbikecyklingsområden. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Närhet till grönska och motionsmöjligheter - Avtal med träningsanläggningar? - Information ges ut till de boende.
<p>e. Främja rekreation och friluftsliv <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Parker, gårdar och andra gröna ytor utformas för att skapa kulturella ekosystemtjänster. Kulturella ekosystemtjänster kan vara såväl fysisk aktivitet som återhämtning/stressreduktion) - Entréerna till skogen gestaltas på ett sätt som lockar till besök, lek, interaktion, friluftsliv - Framtidsskogen bevaras och utgör en tillgänglig skogsmiljö för boende i området som annars begränsas av huvudgator med barriäreffekter mot angränsande Lilljansskogen. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning: -- ☐ Avtal: -- ☐ Bygglov: Bygglov ☐ Förvaltning: Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Följs upp i boendeenkäter

FOKUSOMRÅDE 3: Stadsdel mitt i naturen

Lilljansområdet ska kännas som en naturlig del av naturen och värna om skogen och dess värden. Här ska naturen vara en del av människors vardag. Möjligheter till odling, skogspromenader och svampplockning ska finnas runt hörnet. Bebyggelsen ska vara en naturlig del av skogsmiljön och skogsmiljön en naturlig del av bebyggelsen. Genom att nyttja smarta naturliga lösningar skapas en resilient stadsdel som främjar den biologiska mångfalden.

Mål:

7. Lilljansområdet är ett område med skogskaraktär
8. Lilljansområdet främjar biologisk mångfald och grönska

Mål 7: Lilljansområdet är ett område med skogskaraktär

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Bevara mycket befintlig skogsgrönska på gårdar och allmänna platser <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevarad befintlig skogsgrönska på gårdar, i parker och på andra allmänna platser, inspirerat av exempelvis studentbostäderna på Rotgränd - Utforma området så att skogen integreras in i området i stråk - Placera byggnader för att nyttja vacker och naturlig utsikt - Bevara karaktärsfulla träd - Hitta metoder för att bevara träd och inte skada rotsystem och skogsmark vid byggande 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan: Akademiska hus och detaljplanering ☐ Marktilldelning: -- ☐ Avtal: -- ☐ Bygglov: Bygglov ☐ Förvaltning: Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa gestaltungsplanen och vilka åtgärder som vidtas för att ge stadsdelen en skogskaraktär som tar tillvara på den närliggande befintliga naturen - Redovisa avstånd samtliga boende har till skogen eller ett grönområde.
<p>b. Låt ny grönska återspegla skogens karaktär <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Använder träd och andra växter som är typiska för platsen - Använder träd och andra växter som återspeglar det vilda i skogen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning: -- ☐ Förvaltning: Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa andel lokala växter och hur de kan integreras i, och stödja det lokala ekosystemet.
<p>c. Spara hållmark och stenhällar på gårdar och allmän plats <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktiviteter eller utformning av gårdar som integrerar hållarna i upplevelsen - anpassa strukturen till befintliga marknivåer, särskilt på berget 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan: Akademiska hus och detaljplanering ☐ Marktilldelning: -- ☐ Avtal: -- ☐ Bygglov: Bygglov ☐ Förvaltning: Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel sparade hållar
<p>d. Låt skogen och skogskänslan avspeglas i bebyggelsen <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Träfasader - Färgval - Taknockarna "på berget" bör i huvudsak förhålla sig till befintliga trädtoppar och inte sticka upp. - Träbyggande, trästommar i konstruktioner 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan: Akademiska hus och detaljplanering ☐ Marktilldelning: -- ☐ Avtal ☐ Bygglov: 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel träfasader - Byggnadshöjd

Mål 8: Lilljansområdet främjar grönska och biologisk mångfald

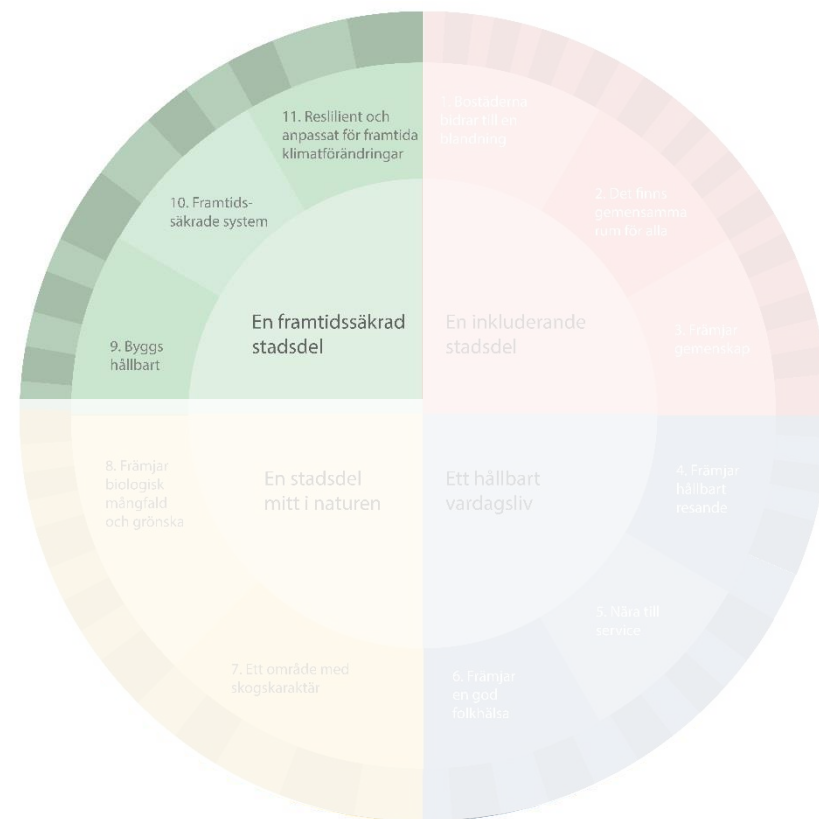
Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Arbeta med grönytefaktor <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - En vedertagen metod för grönytefaktor används i utvecklingen av byggnad respektive kvarter i Lilljansområdet - Planera för gröna tak, på platta tak, exempelvis på lägre hus inne på gårdar - Arbeta med grönska som är hållbar över tid, planera för underhåll 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Används system - För bostäder gäller att en grönytefaktor på 0,6 ska uppnås - För övriga byggnader gäller att en grönytefaktor på 0,5 ska uppnås - Byggnaders tak i området bör bestå till minst 50 % av gröna tak och/eller solceller
<p>b. Främja den biologiska mångfalden <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Växter, buskar och träd som planteras i Lilljansområdet är anpassade för den befintliga naturen och det rådande klimatet - Ta fram en växtförteckning som är anpassad för området - Eftersträva en variation i växtlighet och livsmiljöer som kan attrahera och stödja en mångfald av arter. - Vila och häckningsfunktioner för fåglar och fladdermöss på samtliga byggnader om möjligt. Placera ut holkar och faunadepåer på strategiska platser. Spara hålträd, gamla och döda träd i kvarvarande områden på Lilljansområdet. - Främja bin och insekter, genom att planera och skapa miljöer för hela deras livscykel. Använd växter som främjar pollinering - Skapa en variation av växtlighet på gröna tak med hjälp av olika substrat och jorddjup. Främja biotopik och gröna tak med djupare växtbäddar. - Anlägg dammar och öppna diken - Eftersträva att skapa nya och stärka befintliga spridningssamband. - Involvera ekolog/biolog i gestaltning- och projekteringsprocessen för att säkerställa att åtgärderna har önskad effekt. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa vilka planerade växter, buskar och träd som ska planteras i området är anpassade för områdets klimat och på vilket sätt de stödjer det lokala ekosystemet och bidrar till ökad biologisk mångfald. - Redovisa åtgärder som valts i projektet för att stödja den biologiska mångfalden: häckningsplatser, boplatser, födohabitat, faunadepåer, död ved etc. - Följ upp i utveckling av relevanta arter. - Följ upp utveckling av spridningssamband
<p>c. Främja grönska som skapar sociala mervärden <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Högst ha 300 meter från bostadsentré till skogen eller annat större grönområde. - Mycket synlig grönska - Grönska som skapar upplevelser (smak, lukt, känsel, syn-intryck) - Grönska som skapar rekreation, vila, möten - Lekplatser som bygger på omgivningens naturliga förutsättningar - Säkerställa lättillgängliga grönområden för mobila personer som barn, rörelsehindrade och äldre. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Avstånd till större grönområde från entréer - Redovisa kulturella ekosystemtjänster - Följ upp i boendeenkäter
<p>d. Arbeta med kompensationsåtgärder <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - ta fram en kommunikationsplan för de som nyttjar innejårdar och skogsområdet. Ex informationsskylt invid hålträd för att utbilda och informera om de tjänster som finns i området, och varför de är så viktiga - Undersök vilka ekosystemtjänster som finns i din del av området, och vilka som det finns brist på/ stor potential för att utveckla. Identifierade ekosystemtjänster i Lilljansområdet i stort: Naturupplevelser och motion, orientering, mountainbikecykling, Dagvattenfördröjning och översvämningsreglering, grönkorrridor, livsmiljö för arter, utbildning och försörjning av livsmedel - Kompensera borttagen grönska genom att ersätta med insatser som ger liknande ekosystemtjänster - Uppsättning av holkar och skapande av döda och skadade träd i kvarvarande områden på Lilljansområdet 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa kompensationsåtgärder

FOKUSOMRÅDE 4: En framtidssäkrad stadsdel

För att säkerställa en hållbar framtid ska Lilljansområdet byggas och utformas på ett hållbart, resurseffektivt och smart sätt. Kortsiktiga lösningar ska väljas bort och lämna plats för långsiktiga och framtidssäkrade system. Detta för att säkerställa att Lilljansområdet håller länge, bidrar till ökad hållbarhet och åldras med värdighet.

Mål:

9. Lilljansområdet byggs hållbart
10. Lilljansområdet har framtidssäkrade system
11. Lilljansområdet är resiliënt och anpassat för framtida klimatförändringar

Mål 9: Lilljansområdet byggs hållbart

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Sätt höga mål för byggskedet <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sätt ett mål för maximal energianvändning, vattenanvändning, buller och avfallsproducing för hela utbyggnadsskedet, och följ upp - Återvinn material under byggtiden - ta fram strategi innan byggskedet för hur man kan minimera skada på natur man ska bevara - ex att informera om hur träd ska behandlas under byggprocessen för att ha en chans att överleva och vara hälsosamma om de exploateras i närheten av dem - avstånd till rötter, ej ställa tunga saker som kompakterar jorden m.m.. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov 	<ul style="list-style-type: none"> - Mål/gränsvärden för maximal energianvändning, vattenanvändning, buller och avfallsproducing - Krav på emissioner från byggvaror och kemiska produkter som byggs in i området bör utgå från EU-LCIs emissionsvärden.
<p>b. Samordna transporter och logistik <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Under byggskedet ska det finnas ett bygglogistikcentrum i eller i närheten av området för samordnad varutransport, avfallshantering och parkering av entreprenörsfordon. - Samarbete mellan byggaktörer 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation 	<ul style="list-style-type: none"> - Upprättandet av logistikcentret och samordningen mellan byggaktörer och entreprenörer.
<p>c. Ställ krav på entreprenörerna <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Entreprenörer och underentreprenörer väljs utifrån att företaget arbetar enligt ett miljöledningssystem enligt ISO 14001, BF9K eller motsvarande, och att deras anställda har kollektivavtal. - Entreprenörer ska kunna erbjuda praktikplatser och utbildning för personer som är nya på arbetsmarknaden 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa miljöledningssystem, miljöpolicy och annan policy som verifierar att anställda har kollektivavtal
<p>d. Använd hållbara produkter <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Att krav på produkter och material ställs för att befrämja social rättvisa, sysselsättning och bättre arbetsvillkor i hela världen med utgångspunkt i principer och konventioner från FN:s internationella arbetsorganisation (ILO). - Byggmaterial väljs utifrån livscykelanalyser för att minimera den sammanlagda miljö- och klimatpåverkan från produktionen och driftfasen - Byggmaterial som användas ska uppfylla lägst nivån accepteras enligt Byggvarubedömningen, eller motsvarande nivå i annat jämförligt bedömningssystem - Upprätta en loggbok och ett vedertaget bedömningssystem för byggnadsmaterial, använd i produktionen av samtliga byggnader. Exempelvis kan följande system användas: <ul style="list-style-type: none"> o Byggvarubedömningen o Sunda Hus 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation 	<ul style="list-style-type: none"> - Principer och konventioner från ILO följs - Redovisa de livscykelanalyser som tagits fram och ligger till grund för val av byggmaterial. - Redovisa ursprung av fyllnadsmassor och andelen av total fyllnadsmassa som är återvunnet. - Att byggvaror och kemiska produkter som byggs in i området inte har emissioner som överskrider EU-LCIs 84 emissionsvärden.

<p>e. Främja innovation under byggprocessen <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Byggaktör testat något som är nytt (både produkter och processer) för aktörer, nytt för Umeå, nytt för branschen, nytt för Sverige, nytt för världen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation 	<ul style="list-style-type: none"> - Vilka innovationer har testats? - Vilka resultat har nåtts? - Hur kan resultaten användas av andra/spridas för vidare användning?
<p>f. Tänk att det inte finns något avfall <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Aktiviteter och system som främjar kretslopp av material, produkter och andra resurser - Samtliga bostäder har tillgång till källsortering med ca 50 meter till närmaste källsorteringsstation - Markbehållare prioriteras över avfallshus på gård - Skalbara lösningar - Avfallet sorteras i underjordsbehållare för de fraktioner där det är lämpligt och integreras med kvartersstrukturen - Mobilitets- och logistikhubbarna tar hand om emballage från e-handel och annan postservice - Masshantering inom området under byggperioden. Där fyllnadsmassor behövs för byggnadernas grundläggning och vid byggnation av gator, är minst 30 % (Specificera vikt eller volymprocent) av dessa av återvunnet material. Massorna kan exempelvis komma från: <ul style="list-style-type: none"> o schaktning av marken på plats o sprängning för hus och ledningar, krossa massor på plats o återanvänt rivningsavfall 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Utvärdering av skalbara avfallshanteringslösningar - Hur mycket avfall som produceras - Redovisa placering av fraktioner och avstånd till dessa för de boende. Redovisa lösningar för underjordsbehållare i kvarteret. - Redovisa hur mobilitets- och logistikhubben tar hand om emballage - Redovisa masshantering
<p>g. Främja smarta IKT-lösningar <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lättförståeligt (gärna digitalt) informationspaket innehållande information om byggnaden och området till varje hyresgäst vid inflyttning. Gör informationen tillgängligt för synskadade, hörselskadade och för personer som inte har svenska som första språk. - Integrerad mätning och avläsning av el, värme och vatten i varje bostad. Utforska idéer när det kommer till IKT lösningar som kan hjälpa boende och verksamma med hållbara val - Insamlad data används för att analysera och optimera stadens flöden - IKT-infrastrukturen beaktar att den måste vara robust och att risken att tekniken slås ut minimeras. Det gäller särskilt ur ett IT-säkerhetsperspektiv. - IKT-lösningar kopplade till avfallshantering 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Markttilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Antal innovativa IKT-idéer som utforskats och kommit till användning i området - Redovisa hur boende och verksamma i området får tillgång till trådlöst nätverk. - Vilka öppna data finns tillgängliga? - IKT-lösningar kopplade till avfallshantering: Utvärdera hur det påverkar transporter och avfallsmängder

Mål 10: Lilljansområdet har framtidssäkrade system

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Skapa framtidssäkrade flexibla system <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktur som tillåter flexibilitet och kan växa eller krympa med området. Exempelvis multikulvert, energisystem som jämnar ut effektuttaget - Gemensamma plattformar för infrastruktur (it-plattform, gemensamma lösningar för dagvatten, avfallshantering, energi) - Byggaktör och/eller kommun testar något som är nytt (produkter eller processer) för aktörer, nytt för Umeå, nytt för branschen, nytt för Sverige, nytt för världen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avta ☐ Bygglov ☐ Byggnation ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Uppföljning av i vilken grad samförläggning har skett - Utvärdering av IKT-lösningar - Utvärdering av skalbara avfallshanteringslösningar - Utvärdering av dagvatten hantering och möjligheter använda dagvatten och gråvatten för bevattning m.m.
<p>b. Främja låg energianvändning och förnybar energi <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Miljöbyggnad 3.0 Silver som miniminivå - Minst 10 % av byggnadens totala energianvändning ska utgöras av lokalt producerad (området) förnybar energi. Kan med fördel samordnas med andra byggherrar - Placera hus på ett sätt så att det optimerar aktivt och passivt tillvaratagande av solenergi - Gemensamt system för att lagra och överföra solcellsel mellan fastigheter - Investering/andelar i vindkraft - Mål för utvecklingen av respektive byggnad på energianvändning - Golv, väggar, tak, fönster och dörrar med låga U-värden. - Energieffektiv ventilation. - Passivhus, plusenergihus, lågenergihus - Enkelsidiga lägenheter mot norr undviks. - Intelligent energinät som jämnar ut effektuttaget och minskar energianvändningen - Energieffektiv belysning - Energilagring i mobilitets och logistikhubbarna, lokalt geolager - Öppen fjärrvärme 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel låg-, noll-, passiv- eller plusenergihus - Utvärdering/uppföljning av verkligt behov av energianvändning, möjligheter att utnyttja slutna kretslopp i energisystemet, förnybar energi - Andel förnybar energi: Energiproduktionen av fastighetsel, värme och kyla till byggnaderna ska inte generera mer användning av fossila energikällor än 0,25 kWh fossilt bränsle per levererad kWh. - Kravställandet på energieffektiviteten i nyproducerade byggnader är ställda enligt följande, genomförandet av åtgärder för att uppfylla kraven ska säkerställas genom avtal eller annan bindande dokumentation.
<p>c. Främja hållbara system för vatten och avlopp <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Naturlig rening av dagvatten - Individuell mätning kallvatten, varmvatten - Utnyttjande av dagvatten och gråvatten 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Byggnation ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Installation av vattenbesparande armaturer överallt - Uppföljning av vattenanvändning (kallt och varmt) på hushållsnivå - Utvärdering av dagvatten hantering och möjligheter använda dagvatten och gråvatten för bevattning m.m.

Mål 11: Lilljansområdet är resilient och anpassat för framtida klimatförändringar

Strategi	Ansvar	Indikator
<p>a. Naturlig dagvattenhantering inkluderas i området och minimerar översvämningsrisker <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ge förslag på hur dagvattnet kan utnyttjas och fördröjas innan det når dagvattenledningarna. - Utvecklingen av kvarteren ska beakta framtida översvämningsrisker från t.ex. kraftig nederbörd. - Bostäder och känsliga verksamheter placeras inte där risker för översvämnning finns. - Planera inför såväl 2-årsregn som 100-års-regn. - Minimera mängden täta hårdgjorda ytor och maximera genomsläppliga ytor (ex hårdgjorda ytor med öppna eller halvöppna fogar). - Anlägg biofilter och regnbäddar på strategiska platser - Utjämningsmagasin - Öppna dagvattendammar - Parker och grönområden del av dagvattenhanteringen 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa dagvattenutredningens rekommendationer och vilka åtgärder som vidtas för att utnyttja och fördröja dagvattnet. - Redovisa vilka ytor i kvarteren som ligger i risk för eventuella översvämnningar och att bostäder och känsliga verksamheter inte planeras där
<p>b. Minimera påverkan på berg och jord <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Följ rekommendationer i befintlig geoutredning - Utred eventuell påverkan på jord- och bergmaterial som ditt projekt kan leda till 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Efterföljande av geoutredningens rekommendationer
<p>c. Arbeta med mikroklimatet <i>Exempel på åtgärd:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Titta på utformning av hus, gårdar och gator för att anpassa efter vindstudier - Använd solstudier och värmekartor för att identifiera känsliga områden - Använd stor del icke hårdgjorda material på gårdar och allmänna platser för att undvika att skapa värmeöar - Anlägg tak och väggar i material som reflekterar bort solljus, ex växtbeklädda tak och väggar samt ljusa fasad- och takmaterial. - Använd grönska, buskage och träd för att skapa skugga på varma och soliga platser. Detta ska speciellt beaktas vis skolgårdar, äldreboenden eller andra platser där känsliga grupper vistas. - Skapa öppna ytor där vind "kommer åt" 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Detaljplan ☐ Marktilldelning ☐ Avtal ☐ Bygglov ☐ Förvaltning 	<ul style="list-style-type: none"> - Andel icke hårdgjord mark - Redovisa sol- och värmestudier. - Redovisa placering av åtgärder för att minska effekterna av värmeöar. <ul style="list-style-type: none"> - Andel tak i ljusa material - Andel gröna tak - Träd och annan grönska

Så kopplar fokusområdena till globala målen och citylab

Fokusområde 1: En inkluderande stadsdel

Detta fokusområde sätter människan i centrum och fokuserar på att skapa en stadsdel för alla med stark social hållbarhet och gemenskap.

Globala mål	Ingen fattigdom, God hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Jämställdhet, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Hållbar infrastruktur, Minskad ojämlikhet, Hållbara städer och samhällen, Fredliga och inkluderande samhällen.
Citylabs fokusområden	Funktioner, Bebyggelsestruktur, Platser, Lärmiljö, Kulturmiljö, Lokal försörjning, Transporter
Citylabs övergripande hållbarhetsmål	God hälsa och välbefinnande, Jämlikhet, jämställdhet och sociala sammanhang, Delaktighet och inflytande, Trygg och säker livsmiljö, Goda försörjningsvillkor, Attraktivt stadsliv, Resurshushållning, Ingen negativ klimatpåverkan, Ingen negativ miljöpåverkan samt Resiliens och flexibilitet.

Fokusområde 2: Ett hållbart vardagsliv

Detta fokusområde sätter en hållbar och smart vardag i centrum. Lilljansområdet ska göra det lätt för folk att göra rätt genom att informera och erbjuda enkla, informativa och hållbara lösningar.

Globala mål	Ingen fattigdom, God hälsa och välbefinnande, Jämställdhet, Rent vatten och sanitet för alla, Hållbar energi för alla, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Hållbar infrastruktur, Minskad ojämlikhet, Hållbara städer och samhällen, Hållbar konsumtion och produktion, Bekämpa klimatförändringar, Ekosystem och biologisk mångfald, Fredliga och inkluderande samhällen.
Citylabs fokusområden	Funktioner, Bebyggelsestruktur, Platser, Kulturmiljö, Lokal försörjning, Transporter, IKT, Luft, Ljus, Ljud, Grön- och blåstruktur, Klimatanpassning, Materialflöden, Produkter, Vatten, Energi.
Citylabs övergripande hållbarhetsmål	God hälsa och välbefinnande, Jämlikhet, jämställdhet och sociala sammanhang, Delaktighet och inflytande, Trygg och säker livsmiljö, Goda försörjningsvillkor, Attraktivt stadsliv, Resurshushållning, Ingen negativ klimatpåverkan, Ingen negativ miljöpåverkan samt Resiliens och flexibilitet.

Fokusområde 3: En stadsdel mitt i naturen

Detta fokusområde sätter naturen i centrum och säkerställer att naturen och skogen är en självklar del av Lilljansområdet.

Globala mål	God hälsa och välbefinnande, Jämställdhet, Hållbara städer och samhällen, Bekämpa klimatförändringar, Ekosystem och biologisk mångfald, Fredliga och inkluderande samhällen.
Citylabs fokusområden	Funktioner, Bebyggelsestruktur, Platser, Lärmiljö, Kulturmiljö, Luft, Ljus, Ljud, Grön- och Blåstruktur, Klimatanpassning, Vatten
Citylabs övergripande hållbarhetsmål	God hälsa och välbefinnande, Jämlikhet, jämställdhet och sociala sammanhang, Trygg och säker livsmiljö, Attraktivt stadsliv, Ingen negativ klimatpåverkan, Ingen negativ miljöpåverkan samt Resiliens och flexibilitet.

Fokusområde 4: En framtidssäkrad stadsdel

Detta fokusområde säkerställer att Lilljansområdet byggs på ett hållbart sätt med långsiktiga perspektiv. Tekniska och smarta lösningar säkerställer en resilient och hållbar byggnation och livscykel för hela området.

Globala målen	Ingen fattigdom, God hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Rent vatten och sanitet för alla, Hållbar energi för alla, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Hållbar infrastruktur, Hållbara städer och samhällen, Hållbar konsumtion och produktion, Bekämpa klimatförändringar, Ekosystem och biologisk mångfald, Fredliga och inkluderande samhällen.
Citylabs fokusområden	Funktioner, Bebyggelsestruktur, Platser, Lokal försörjning, Transporter, IKT, Klimatanpassning, Materialflöden, Produkter, Vatten, Energi
Citylabs övergripande hållbarhetsmål	Jämlikhet, jämställdhet och social sammanhållning, Delaktighet och inflytande, Trygg och säker livsmiljö, Goda försörjningsvillkor, Resurshushållning, Ingen negativ klimatpåverkan, Ingen negativ miljöpåverkan, Resiliens och flexibilitet

